

## **Твори, виконані способами, подібними до фотографії**

Гальченко А.М., студ. ФЕА, Чікін С.В., к.т.н. доц.

Проблема відсутності юридичного закріплення критеріїв розмежування фотографічних творів – не єдина на шляху міжнародного і національного правового регулювання. Як було зазначено вище, значну проблему становить власне поняття фотографії, фотографічного твору.

Невирішеним також залишається питання щодо творів, виконаних подібним до фотографії способом. Спираючись на тлумачення міжнародних і національних актів, доктринальні розвідки і практику, можна виділити принаймні декілька видів творів даної специфіки.

За В.С.Дроб'язком та Р.В.Дроб'язком, до вищезазначених творів відносяться голографії, слайди та інші твори, одержані способами, подібними до фотографії [1].

Щодо першого виду творів даної категорії, то потрібно зауважити, що голографією є спосіб створення об'ємних зображень на тонких матеріалах, а отже результат застосування матиме назву „голограма” або принаймні „*голографічна фотографія*” (за Судариковим С.А. [2]). Поняття “голограма”, похідна від терміну “голографія”, який складається з двох грецьких слів *holos* (гр) -повний, *graphio* (гр.) - зображення, себто - “повне зображення”. Ця технологія дозволяє відтворювати не тільки кольорове зображення об'єкту, але і його просторову форму і розташування, створюється візуальне відчуття присутності об'єкту.

Сучасні голограми спостерігають при освітленні звичайними джерелами світла, і повноцінна об'ємність в комбінації з високою точністю передачі фактури поверхонь забезпечує повний ефект присутності.

Голограми незамінні при виготовленні високоякісних репродукцій творів скульптури, музейних експонатів і так далі. В той же час, можливість створення об'ємних зображень відкриває нові напрями в мистецтві - образотворчу голографію і оптичний дизайн. Голограми широко використовуються в сувенірній продукції і як прикраси, а також в рекламі [www].

*Слайд* являє собою фотодокумент, який виконується фотографічним способом і має вигляд одиничного позитивного зображення на прозорому плівковому носіїві, що призначений для проєціювання на екран. Як справедливо зауважує російський правознавець О.В. Луткова, слайди і діафільми слід віднести до фотографічних творів, оскільки: по-перше, вони створюються подібним до фотографії способом; по-друге, інформація та образи, яку вони містять, сприймається глядачем дискретно, що відрізняє їх від аудіовізуальних творів [3, с. 12].

Подібне застереження висловлюють автори щодо фотографій, які є елементами кінематографічного твору. Вони вважають, що до даних об'єктів потрібно застосовувати законодавство про фотографічні твори.

*Стереографія* як об'єкт авторсько-правової охорони не згадується у конвенціях і законах. Однак, вона створюється фотографічним способом і є складною фотографією за рахунок поєднання двох зображень одного й того ж об'єкта, виконаних для кожного з кутів зору, що в результаті утворює стереопару. При перегляді стереопари крізь стереоскоп зображення об'єкта сприймається об'ємно [3, с. 13].

Зауважимо, що як власне фотографічний твір, так і твори, виконані подібним до фотографії способом, мають однакові умови правової охорони.

Таким чином, згідно пункту 10 ст.8 Закону України "Про авторське право та суміжні права" [4] об'єктами авторського права є фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії. На жаль, положення Цивільного кодексу зазначає об'єктами авторського права лише фотографічні твори. Крім того, ані Закон, ні Цивільний кодекс України не містять визначення даної категорії об'єктів, що дозволяє вільне їх тлумачення. Тому, перш за все, необхідно усунути вищезазначену неузгодженість положень шляхом викладення пункту першого частини першої ст. 433 Цивільного кодексу України [5] в наступній редакції: „фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії”.

По-друге, ст.1 Закону [4] слід розширити, доповнивши визначення терміну „фотографічний твір” у запропонованій вище редакції. Необхідно також навести коло об'єктів авторського права, які є творами, що виконані подібними до фотографії способами („голографічна фотографія”, „слайд”, „стереографія”), і встановити невичерпність даного переліку у зв'язку з ймовірною появою нових способів.

По-третє, описані у Цивільному кодексі України [5] базові умови виникнення чи (й) існування об'єктів авторського права, до яких безпосередньо належать і фотографічні твори, має доволі загальний характер. Такий підхід є недостатньо конструктивним щодо об'єктивної оцінки відносно наявності творчого характеру та оригінальності даного об'єкту, дозволяючи авторіві самому оцінювати власне надбання. Тому, на нашу думку, оптимальним вирішенням цього питання могло б стати введення та законодавче закріплення диференційованого опису умов охороноздатності фотографічних творів та творів, виконаних подібними до фотографії способами. Дане положення має також стосуватися об'єктів, представлених у електронній формі, яка нині є досить розповсюдженою.

#### Перелік посилань

1. Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р.В. Право інтелектуальної власності. Навч. посібник. – К., Юрінком Інтер. – 2004. – 512 с.

2. Судариков С.А. Право интеллектуальной собственности. – М.: Проспект. – 2010. – 352 с.

3. Луткова О.В., Терентьева Л.В., Б.А.Шахназаров Основные проблемы охраны интеллектуальной собственности в международном частном праве. Учебное пособ. – М. Проспект. – 2018. – 224 с.

4. Закон України «Про авторське право та суміжні права» в редакції від 04.11.2018 р. / Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

5. Цивільний кодекс України від 31.03.2003 р. / режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>